

ירושלים, י"ט באב תשס"ח

20 באוגוסט 2008

חוזר מס' ח-06-XXXX

(10101.doc)

לכבוד התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי

הנדון: בקרות ונהלים לגבי הגילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי

(הוראות ניהול בנקאי תקין)

מבוא

1. בחוזר מס' ח-06-2175 מיום 5.12.05 פורטו ההוראות המתייחסות ליישום דרישות סעיף 404 של ה-SOX Act (להלן – סעיף 404) בתאגיד בנקאי ובחוזר מס' ח-06-2223 מיום 20.1.08 פורטו ההוראות המתייחסות ליישום סעיף 404 בחברת כרטיסי אשראי (להלן – חכ"א).

2. בחוזרים האמורים צוין, בין היתר, כי:

2.1. דרישות סעיף 404 יחולו החל מהדוחות הכספיים השנתיים של תאגידים בנקאיים וחכ"א ליום 31.12.08.

2.2. תקנות רשות ניירות ערך בארה"ב¹, להלן ה-SEC, אשר נועדו ליישם את דרישות סעיף 404, מתקנות גם את נוסח ההצהרה לפי סעיף 302 ל-SOX Act. לפיכך, בעתיד תועבר בנפרד התייחסותנו לתיקון נוסח ההצהרה ולתיקון מתכונת הגילוי בדוח של תאגיד בנקאי וחכ"א, בשל תיקון נוסח ההצהרה האמורה.

2.3. תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי יישמו את דרישות סעיף 404 של ה-SOX Act, וכן את ההוראות של רשות ניירות ערך בארה"ב שפורסמו מכוחו.

3. לאור האמור, ובהתבסס על סקירת ההוראות המתייחסות בארה"ב (SEC, PCAOB)² נוצר צורך לקבוע הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה אשר תשלב את החוזרים האמורים בהוראות ניהול בנקאי תקין, ותפרט את הוראות הביצוע הנדרשות מהנהלות של תאגידים בנקאיים וחכ"א

¹ The Securities and Exchange Commission

² The Public Company Accounting Oversight Board

לצורך יישום סעיפים 302 ו-404 של ה-SOX Act. יש ליישם את ההוראה בהתאם להוראות, ההנחיות וההבהרות החלות בארה"ב.

4. לאחר התייעצות בוועדת הקשר של לשכת רואי חשבון בישראל עם המפקח על הבנקים ובוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות, ובאישור הנגיד, קבעתי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 301A בדבר "בקורות ונהלים לגבי הגילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי", כמפורט להלן.

עיקרי ההוראה

בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי – הוראות ביצוע

5. התאגידיים הבנקאיים נדרשים לקיים בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי (סעיף 3 להוראה).

6. הנהלת התאגיד הבנקאי צריכה להעריך את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי לסוף כל רבעון (סעיף 4 להוראה).

7. הנהלת התאגיד הבנקאי צריכה להעריך את הבקרה הפנימית של התאגיד הבנקאי על דיווח כספי לתום כל שנה (סעיף 5 להוראה).

8. הנהלת התאגיד הבנקאי צריכה להעריך שינויים בבקרה הפנימית של התאגיד הבנקאי שאירעו בכל רבעון ושיש להם השפעה מהותית או שצפויה להיות להם השפעה מהותית על הבקרה הפנימית של התאגיד הבנקאי על דיווח כספי (סעיף 6 להוראה).

דברי הסבר

הוראות הביצוע מבוססות על תרגום Rule 15d-15 - Controls and Procedures של ה-SEC (להלן - כלל 15d-15) בהתאמות המתחייבות.

הגדרות

9. סעיף 2 להוראה כולל את ההגדרות הבאות:

9.1. המונח "בקרה פנימית על דיווח כספי" המופיע כיום בעמודים 630-6-6.1 ובעמודים 691B-6-6.1 בהוראות הדיווח לציבור, לאחר התאמות בתרגום הקיים והוספת התייחסות להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

9.2. המונח "בקורות ונהלים לגבי הגילוי" כפי שהוא מופיע כיום בעמוד 630-6 ובעמוד 691B-6 בהוראות הדיווח לציבור.

9.3. הגדרות מעודכנות של המונחים "חולשה מהותית" ו"ליקוי משמעותי" כפי שהן מופיעות בהוראות ה-SEC (סעיף (4) 210.1-02 ל- Regulation S-X בדבר "Definitions of terms used in Regulation S-X").

דברי הסבר

א. "בקרה פנימית על דיווח כספי" - הגדרת המונח "בקרה פנימית על דיווח כספי" הקיימת בהוראות הדיווח לציבור תואמת להגדרה בכלל 15d-15, אך נדרשות התאמות בתרגום והתייחסות להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו כמפורט להלן:

(1) נוסח ההגדרה של המונח "בקרה פנימית על דיווח כספי" הקיים בהוראותינו עודכן כך שיתאים להגדרה הקיימת בהוראות ה-SEC.

(2) נוספה למונח "בקרה פנימית על דיווח כספי" התייחסות להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. כלומר לפסקאות העוסקות ב"הכנת הדוחות הכספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים..." נוסף המשפט "ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו". זאת בעקבות לאמור בדוח רואה החשבון המבקר – דוחות כספיים שנתיים, כי "כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו".

ב. "בקרות ונהלים לגבי הגילוי" - הגדרת המונח "בקרות ונהלים לגבי הגילוי" בהוראות הדיווח לציבור תואמת להגדרה המופיעה בהוראות ה- SEC (סעיף קטן (e) של כלל 15d-15), ולפיכך אין צורך בעדכון ההגדרה בהוראות ניהול בנקאי תקין.

ג. "חולשה מהותית" ו"ליקוי משמעותי".

(1) הגדרות המונחים "נושאים בני דיווח"³ ו"חולשה מהותית בבקרה הפנימית" בהוראות הדיווח לציבור מבוססות על תקן ביקורת SAS 60, שחוזר ה-SEC בדבר "Final Rule: Management's Reports on Internal Control Over Financial Reporting and Certification of Disclosure in Exchange Act Periodic Reports" מיום 14.8.03 מפנה אליו.

(2) במהלך שנת 2007 שונו על ידי ה-SEC ההגדרות של המונחים "חולשה מהותית" ו"ליקוי משמעותי" ולפיכך נכללו בהוראה ההגדרות המעודכנות.

תחילה

10. הוראה זו תחול החל מהדוחות הכספיים השנתיים של תאגידים בנקאיים וחכ"א ליום 31.12.08 ואילך.

³ המונח "נושאים בני דיווח" הינו בעל משמעות זהה למונח "ליקוי משמעותי".

11. תאגיד בנקאי ו/או חכ"א המתקשים ביישום הוראה זו יפנו אל סגן המפקח על הבנקים, מר אור סופר.

עדכון הקובץ

12. מצ"ב דפי העדכון לקובץ הוראות ניהול בנקאי תקין. להלן הוראות העדכון:

<u>להכניס עמוד</u>	<u>להוציא עמוד</u>
301A-1-2 [1] (8/08)	-

בקורות ונהלים לגבי הגילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי**מבוא**

1. (א) מערכת הדיווח לציבור של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי (להלן ביחד – תאגידים בנקאיים) מבוססת על גילוי נאות ושלם. כדי שמערכת זו תפעל בצורה האפקטיבית ביותר, למשתמשים בדוחות לציבור חייבת להיות גישה לגילוי שהינו ברור, מדויק ובמועד המתאים.
- (ב) המטרה של הבקרה הפנימית של תאגיד בנקאי על דיווח כספי ככלל הינה להבטיח תהליך הכנת דוחות כספיים מהימנים. דוחות כספיים מהימנים חייבים להיות מדויקים מכל הבחינות המהותיות.
- (ג) בהוראה זו נכללות הדרישות מההנהלה של תאגיד בנקאי בהתייחס לבקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה פנימית על דיווח כספי. ההוראה מבוססת על הוראות רשות ניירות ערך בארה"ב, שפורסמו מכוח חוק Sarbanes Oxley משנת 2002 (סעיפים 302 ו-404 לחוק).

הגדרות

2. "בקורות ונהלים לגבי הגילוי" - בקורות ונהלים אחרים של התאגיד הבנקאי אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש התאגיד הבנקאי לגלות בדוחות נרשם, מעובד, מסוכם ומדווח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. "בקורות ונהלים לגבי הגילוי" כוללים, בין השאר, בקורות ונהלים אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש התאגיד הבנקאי לגלות בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד הבנקאי, כולל למנכ"ל ולחשבונאי הראשי, באופן המתאים על-מנת לאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.
- "בקרה פנימית על דיווח כספי" - תהליך שתוכנן על-ידי, או תחת פיקוחם של, המנכ"ל והחשבונאי הראשי, או אדם המבצע בפועל אותו תפקיד, ומושפע על-ידי דירקטוריון התאגיד הבנקאי, ההנהלה ועובדים אחרים, כדי לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו וכולל את המדיניות והנהלים אשר:
- (1) שייכים (pertain) לשמירת רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות באופן מדויק ונאות (fairly) את העסקאות וההעברות (dispositions) של נכסי התאגיד הבנקאי;
- (2) מספקים מידה סבירה של בטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושתקבולים ותשלומים (expenditures) של התאגיד הבנקאי נעשים רק בהתאם להרשאות של הנהלת התאגיד הבנקאי והדירקטורים שלו; ו-

3) מספקים מידה סבירה של בטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (disposition) לא מורשים של נכסי התאגיד הבנקאי, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

”חולשה מהותית” – ליקוי, או שילוב של ליקויים, בבקרה הפנימית על דיווח כספי, כך שישנה אפשרות סבירה (reasonable possibility) שהצגה מוטעית מהותית בדוחות הכספיים השנתיים או הרבעוניים של התאגיד הבנקאי לא תימנע או תתגלה במועד.

”ליקוי משמעותי” – ליקוי או צירוף של ליקויים בבקרה הפנימית על דיווח כספי, שהינו פחות חמור מחולשה מהותית, אם כי עדיין חשוב דיו על מנת להסב את תשומת לבם של אלו האחראים לפיקוח על הדיווח הכספי של התאגיד הבנקאי.

בקרורות ונהלים לגבי הגילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי

3. תאגידים בנקאיים חייבים לקיים בקרורות ונהלים לגבי גילוי, ובקרה פנימית על דיווח כספי.
4. הנהלת התאגיד הבנקאי תעריך, בשיתוף המנכ”ל והחשבונאי הראשי, או אדם המבצע בפועל את אותו תפקיד, את האפקטיביות של הבקרורות ונהלים לגבי הגילוי של התאגיד הבנקאי לסוף כל רבעון.
5. הנהלת התאגיד הבנקאי תעריך, בשיתוף המנכ”ל והחשבונאי הראשי, או אדם המבצע בפועל את אותו תפקיד, את האפקטיביות של הבקרה הפנימית של התאגיד הבנקאי על דיווח כספי לתום כל שנה. המסגרת, עליה מתבססת הערכת ההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי, חייבת להיות מסגרת בקרה מתאימה ומוכרת, שנוצרה על ידי גוף שביצע את הנהלים המתחייבים (due-process procedures), לרבות תפוצה נרחבת של המסגרת להערות הציבור. אף כי ישנן דרכים רבות ליישום הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי, העומדות בדרישות האמורות בסעיף זה, הערכה המיושמת בהתאם להנחיות המפרשות שפורסמו על ידי רשות ניירות ערך בארה”ב בפרסום מס’ 34-55929 (Commission in Release No. 34-55929) הינה מספקת לגבי ההערכה הנדרשת בסעיף זה.
6. הנהלת התאגיד הבנקאי תעריך, בשיתוף המנכ”ל והחשבונאי הראשי, או אדם המבצע בפועל את אותו תפקיד, כל שינוי בבקרה הפנימית של התאגיד הבנקאי על דיווח כספי שאירע בכל רבעון, שיש לו השפעה מהותית או שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של התאגיד הבנקאי על דיווח כספי.